

УДК 027.022(477.43/44):025.5-048.34:004]”364”(477)
DOI: 10.31866/2616-7654.12.2023.293584

СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ПОДІЛЛЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ

*Тетяна Побережна,
аспірантка,
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: dis5121.tpoberezhna@dakkim.edu.ua
ORCID: 0009-0006-7028-6253*

Метою статті є дослідження оптимальних стратегій діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні.

У статті використані **методи** аналізу, інформаційний, порівняння, синтезу, структурно-функціональний та узагальнення, а також інноваційний, інституціональний, діяльнісний і соціокомунікаційний підходи; принципи об'єктивності та усебічності дослідження.

Наукова новизна. Вперше репрезентовано оптимальні стратегії діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні, що спричинене зміною пріоритетів у бібліотечній практиці. Аргументовано, що в умовах російсько-української війни бібліотечна справа України продовжує успішно функціонувати, бібліотека як унікальний соціальний інститут стала осередком консолідації громадян і важливим джерелом достовірної інформації та знань для всіх категорій користувачів.

Основні висновки. Стратегія діяльності публічної бібліотеки – це інтегрований на визначеній сукупності принципів ефективної діяльності напрям розвитку бібліотечного закладу, котрий покликаний забезпечити його довготривалий успіх і зосереджений на наданні бібліотечно-інформаційних послуг, базуючись на ефективному використанні власних ресурсів та залученні електронних інформаційних ресурсів, у тому числі глобальної мережі із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, усім категоріям користувачів задля розвитку їхнього духовно-інтелектуального потенціалу. Актуальні стратегії публічних бібліотек Поділля в умовах соціальних потрясінь базуються на принципах клієнтоорієнтованості, людиноцентризму, мультиперспективності, багаторакурсності, універсальності та інфосимбіозу, що результується у накопиченні репутаційного капіталу, позитивно впливає на імідж українського бібліотечного інституту та його конкурентоздатність серед інформаційних установ. Надійність і ефективність функціонування бібліотечної справи, підвищення її дієвості в умовах воєнного стану в Україні прямо залежить від відкритості накопичених документальних фондів і їх доступності 24/7, незалежно від місцезнаходження користувача, до інформації і знань.

Ключові слова: бібліотекознавство; бібліотечна справа; публічні бібліотеки Поділля; інформаційно-комунікаційні технології; інформаційний ресурс; інформаційний простір; цифровізація.

ВСТУП

Десятий рік триває наджорстока російсько-українська війна, яка становить відкриту загрозу існуванню української державності та спрямована на фізичне знищення українського народу, його чарівної мови і надбань багатомірової укра-

їнської культури. Але ця війна консолідувала українців на стійкий опір окупанту і розділила світ на цивілізований, котрий боронить права людини, та тоталітарний, що відкрито чи потайки підтримує геноцид інших народів. До сьогодні територія всієї України перебуває під постійними ракетними обстрілами, коли гинуть цивільні люди, зазнають бомбардувань об'єкти інфраструктури, у тому числі культурні установи, серед яких і бібліотеки. У таких надважких умовах українські бібліотекарі зміщують акценти своєї діяльності і переорієнтовуються на роботу в нових реаліях.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ

Важливим науково-теоретичним підґрунтям нашого дослідження стала монографія О. Воскобойнікової-Гузевої (2014), в якій дослідницею всебічно проаналізовано трансформацію української бібліотечно-інформаційної сфери в 1990–2010-х роках та запропоновано перспективну модель бібліотечних закладів на основі досвіду провідних закордонних бібліотек.

Від початку повномасштабного вторгнення проблеми функціонування бібліотечної справи України в умовах воєнного стану активно розглядалися як науковцями, так і практиками. Науково-теоретичні дослідження адаптації бібліотек України до нових реалій та подальші перспективи галузі висвітлюють українські вчені-бібліотекознавці, серед яких варто назвати О. Бруй, В. Добровольську, В. Загуменну, В. Корбутяка, Л. Кузнецову, О. Кузьменко, М. Маранчака, Л. Прокопенко, Л. Пугач, Г. Салату, О. Сербіна та інших. Питання діяльності українських публічних бібліотек в умовах воєнного стану розглядають такі відомі фахівці бібліотечної справи, як Ю. Амельченко, О. Білик, Ю. Василенко, С. Герасимова, Л. Костенко, І. Лугина, А. Лупан, Ю. Новальська, Л. Поперечна, Т. Сватула, С. Сердюк, О. Шевченко, О. Шматько, Л. Шум та інші. Досвід окремих публічних бібліотек Поділля розкрито у матеріалах бібліотекарів-практиків, серед яких Н. Андрійченко, О. Бойко, Ю. Горбатенко, Т. Жайворонок, В. Животовська, О. Кісельова, О. Романюк, Г. Слотюк, Л. Харчук.

З огляду на обрану тему, базовими стали дослідження М. Маранчака і Н. Маранчак (2023) щодо використання гейміфікованих механік як оптимального інструменту створення позитивного іміджу бібліотеки та перевіреного дійового способу залучення нових користувачів; О. Сербіна (2023) про результати дослідження Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого становища мережі публічних бібліотек України в умовах воєнного стану; Ю. Новальської (2022) про основні завдання публічних бібліотек під час війни; С. Сердюк і С. Герасимова (2022) про особливості адаптації українських бібліотечних закладів різних систем і відомств до реалій воєнного часу; Є. Чумака (2022) стосовно впливу цифровізації на електронні інформаційні ресурси українських публічних бібліотек із пропозицією їх видової класифікації. Л. Прокопенко (2023), досліджуючи краєзнавчі електронні ресурси, акцентувала, що в сучасних умовах роль публічної бібліотеки, яка спрямована на обслуговування усіх категорій користувачів, значно зростає, адже вона максимально повно задовольняє усі їхні потреби на документ чи інформацію, пропонуючи «широкий спектр сучасних бібліотечних послуг» через використання універсальних фондів (с. 83).

Отже, проблеми в діяльності українських публічних бібліотек, набутий під час війни досвід та основні вектори розвитку постійно перебувають у полі зору нау-

ковців і практиків, але питання обґрунтування найбільш прийнятних у сучасних умовах стратегій діяльності публічних бібліотек Поділля залишилося поза увагою дослідників. (Поділля – історико-географічна область України, охоплює територію сучасних Тернопільської (південь), Хмельницької (без північної смуги), Вінницької, північні райони Одеської областей, а також невеликі прилеглі території Житомирської, Черкаської, Миколаївської, Кіровоградської та Київської областей («Поділля», б.д.)).

Мета статті – дослідження оптимальних стратегій діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті використані методи абстрактно-логічний, аналізу, інформаційний, порівняння, синтезу, структурно-функціональний та узагальнення а також інноваційний, інституціональний, діяльнісний та соціокомунікаційний підходи; принципи об'єктивності та усебічності дослідження. Джерельна база статті включає публікації науково-теоретичного характеру і практичного спрямування щодо особливостей роботи українських публічних бібліотек під час російсько-української війни та інтернет-присутність бібліотек Поділля (сайти, блоги, соціальні мережі).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Глобалізаційні та інтеграційні процеси, швидкоплинні зміни суспільно-політичного життя українців останнього десятиліття спонукають до переосмислення парадигми бібліотекознавства як науки про бібліотеку, її історії, становлення і особливостей функціонування. «Генезі бібліотекознавства як наукової дисципліни документно-комунікаційного циклу притаманний прогрес як загальнотеоретичного, так і теоретико-прикладного рівнів, що зумовлено зміною парадигми до вивчення його об'єкта» (Клименко & Сокур, 2020, с. 50).

Сутність поняття «стратегія діяльності публічної бібліотеки» (*давньогр. στρατηγία* – мистецтво полководця) ми розуміємо як інтегрований на визначеній сукупності принципів ефективної діяльності напрям розвитку бібліотечного закладу, котрий покликаний забезпечити його довготривалий успіх і зосереджений на наданні бібліотечно-інформаційних послуг, базуючись на ефективному використанні власних ресурсів та залученні електронних інформаційних ресурсів, у тому числі глобальної мережі із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, усім категоріям користувачів задля розвитку їхнього духовно-інтелектуального потенціалу.

Актуальні стратегії публічних бібліотек Поділля в умовах соціальних потрясінь базуються на принципах клієнтоорієнтованості, людиноцентризму, мультиперспективності, багаторакурсності, універсальності та інфосимбіозу, що результують у накопиченні репутаційного капіталу, позитивно впливає на імідж українського бібліотечного інституту та його конкурентоздатність серед інформаційних установ. Нині бібліотеки стали комунікаційним базисом між громадянами і державою, адже завжди відображають об'єктивні закономірності розвитку суспільства.

Принцип людиноцентризму реалізувався в умовах війни через орієнтацію на психічне (організація зустрічей із психологами онлайн чи офлайн, створення про-

сторів зустрічей, підтримки один одного, території співтворення та порозуміння), ментальне (зустрічі з видатними кривими-воїнами Збройних Сил України, вшанування пам'яті загиблих за Україну, сприяння волонтерському руху і благодійництву) та фізичне (місце тимчасового поселення чи укриття під час бомбардувань) здоров'я усіх категорій користувачів (Новальська, 2022; Сердюк & Герасимов, 2022).

Принцип клієнтоорієнтованості насамперед виражається в налаштуванні бібліотечних сервісів і продуктів на сьогоденні потреби користувачів (у тому числі бібліотека стала відкритим простором, закладом соціалізації читачів з обмеженими можливостями), створенні сприятливих умов та адаптуванні надання послуг до умов воєнного часу, включаючи зворотній зв'язок, тобто тісна взаємодія із членами громади (організація заходів до визначних дат, пропагування бібліотеки і промоція читання у місцях відпочинку чи скупчення громадян, започаткування майстер-класів для налагодження змістовного дозвілля, особливо молоді).

Принцип мультиперспективності в бібліотечній справі ми розуміємо як розгортання краєзнавчої діяльності в аспекті збереження традицій національних меншин, які справіку населяли територію нашої країни, є творцями її славетної історії та унікальної культури як невід'ємного складника світового цивілізаційного розвитку. Реалізація принципу мультиперспективності сприяє індивідуальному духовному саморозвитку в умовах гідності, толерантності і рівних можливостей, незалежно від етнічної групи, політичних уподобань, конфесійної приналежності чи віку користувачів.

Принцип інфосимбіозу. В умовах гібридної інформаційної війни бібліотекарі у блогах, на сторінках у соціальних мережах публікують правдиву інформацію про події на фронті, протистоять фейкам, ворожим ПІСО, аргументовано спростовуючи їх, збирають та фіксують документальні підтвердження злочинів окупантів, тобто насичують інформаційний простір як е-джерело достовірної інформації (Новальська, 2022; Сердюк & Герасимов, 2022). «Віртуальний інформаційний простір бібліотечних установ, сформований для задоволення інформаційних потреб користувачів, охоплює такі віртуальні представництва, як: сайти, блоги, сторінки груп користувачів у популярних соціальних мережах тощо» (Добровольська & Чередник, 2023).

Принцип багаторакурсності особливо виразно реалізувався в умовах воєнного стану в Україні, коли бібліотеки стали осередками збору та розподілу гуманітарної допомоги, пошиття одягу та маскувальних сіток для Збройних Сил України і формувань Територіальної оборони, приготування їжі, участі у різних акціях (допомога дітям/студентам-переселенцям у підготовці до занять, організація чи проведення курсів із вивчення української/англійської мови, опанування нових професій, догляд за могилами полеглих тощо) (Новальська, 2022; Сердюк & Герасимов, 2022).

Стратегія цифрової модернізації бібліотек потребує насамперед оптимальної та виваженої державної політики в бібліотечно-інформаційній сфері, консолідації бібліотечного співтовариства під єдиним керівництвом у державному секторі економіки, імплементації міжнародних стандартів (враховуючи європейський вектор розвитку України), розробки нової редакції базового галузевого закону, окремі положення якого вже неактуальні чи архаїчні, та підготовки низки нормативно-правових актів з урахуванням реалій сьогодення.

Наступне – організація відповідної системи підвищення кваліфікації для бібліотечних працівників із метою підвищення рівня їх професіоналізації та за-

доволення фахових потреб, котра десятиліттями злагоджено працює у провідних країнах світу. Важливим завданням бібліотечно-інформаційної сфери держави в цифрову епоху є започаткування єдиної навчально-освітньої онлайн-платформи. Враховуючи кращий закордонний досвід, як наголошують О. Клименко і О. Сокур (2023), такий майданчик об'єднає всі наявні освітні ресурси: «онлайн-консультації, відеоконференції, онлайн-лекції, вебінари, безпосередній зв'язок фахівців різних країн» (с. 41).

Візія та контекстуальне функціонування бібліотечної справи у період інформаційної технологізації суспільства ґрунтується на положеннях «Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року». У документі чітко регламентовано, що українські бібліотеки – це фундаментальний складник «культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України» (Кабінет Міністрів України, 2016), що засвідчує *принцип універсальності*.

Реформування національної системи освіти та інших галузей, децентралізація, фінансування за залишковим принципом культури, анексія Автономної Республіки Крим і окупація з 2014 р. частин Донецької і Луганської областей стали тими факторами, які негативно вплинули на функціонування бібліотечної галузі України. Надійність і ефективність функціонування бібліотечної справи, підвищення її дієвості в умовах воєнного стану в Україні прямо залежить від відкритості накопичених документальних фондів і їх доступності 24/7, незалежно від місцезнаходження користувача, до інформації і знань.

Публічні бібліотеки Поділля працюють у руслі загальноукраїнських тенденцій: зміщують акценти на затребуваний інформаційний ресурс, акумулюють нові електронні сервіси і створюють електронні інформаційні продукти. Представлені у попередніх дослідженнях теоретико-методологічні засади трансформації мережі публічних бібліотек в умовах децентралізації дозволяють стверджувати, що впровадження в щоденну практику публічних бібліотек Поділля сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє «адекватно реагувати на виклики воєнного часу, оперативно відповідати на інформаційні, освітні, культурні, дозвілєві потреби користувачів у режимі 24/7» (Побережна, 2023, с. 94).

Серед найвідоміших проєктів публічних бібліотек Поділля, які активно розробляються в умовах воєнного стану, варто назвати: «Голоси живої історії» (Вінницька ОУНБ ім. Валентина Отамановського); «Незабутні», «Станція: Українізація», молодіжний фестиваль «Молодь єднає Україну» (Публічна міська бібліотека з філіями Бердичівської ТГ); «Театральна вітальня», літературний конкурс «Вільний степ» (Одеська ОУНБ ім. М. С. Грушевського); «Академія здоров'я», освітні тренінги «Сервіси електронного урядування на користь громад», «Інформаційна платформа з питань праці», фестиваль для дітей «Будь на часі з бібліотекою» (ОУНБ ім. Д. І. Чижевського, м. Кропивницький); фестиваль «Букфест», конкурс «Світ одеської казки», Літхаб «Імпульс» (Централізована міська бібліотечна система для дітей, м. Одеса); ярмарок «Символіку купи – ЗСУ допоможи», літера-

турно-історичний марафон «Конституція – оберіг нашої державності», «Тиждень молодіжної книги», розмовний клуб «Говоримо українською», «Літні жанрові суботні читання. Субота історичного роману» (Малинська ЦПБ ім. В. Скуратівського); онлайн-конкурс поезії «Миру Україні», бібліо-кафе «Х.Л.А.М.» (Центральна міська дитяча бібліотека, м. Одеса); тиждень краєзнавства «Я починаюся з рідної землі», «#КнижкиДаруй#ДоПеремогиКрокуй!» (Черкаська обласна бібліотека для юнацтва імені Василя Симоненка).

Протягом 2022–2023 рр. усіма бібліотеками проводилися заходи, у рамках яких відбувалися зустрічі, виставки (книжкові, фотовиставки, електронні, віртуальні) тощо до знаменних і пам'ятних дат: Всеукраїнський тиждень дитячого читання «Нація, яка читає, – непереможна!» (усі дитячі бібліотеки країни), Міжнародний день рідної мови, Всесвітній день поезії, День матері, Міжнародний день захисту дітей, День Конституції України, День пам'яті Захисників України, День українського політв'язня, День незалежності України, роковини Голодомору і Чорнобильської трагедії, ювілеї видатних особистостей України і світу та ін.

Публічні бібліотеки Поділля сьогодні є тими інклюзивними закладами культурно-освітньої сфери, які оперативним безоплатно забезпечують доступ громадян до достовірної інформації та знань всіх категорій користувачів, у тому числі й віддалено, успішно задовольняють їх освітні, культурні, інформаційні, дозвілєві, духовні та інші потреби. Тобто сучасні бібліотеки, виконуючи роль своєрідних культурних хабів, намагаються «бути всім для всіх». В умовах воєнного стану публічні бібліотеки Поділля функціонують згідно з пріоритетами загальнолюдських цінностей у руслі загальноукраїнських тенденцій. Усе це поставило на порядок денний нові завдання перед бібліотечною галуззю, що нині реалізуються через широке впровадження інноваційних форм обслуговування, особливо через залучення мультимедійних технологій та створення мультимедійного середовища.

ВИСНОВКИ

Стратегія діяльності публічної бібліотеки – це інтегрований на визначеній сукупності принципів ефективної діяльності напрям розвитку бібліотечного закладу, котрий покликаний забезпечити його довготривалий успіх і зосереджений на наданні бібліотечно-інформаційних послуг, базуючись на ефективному використанні власних ресурсів та залученні електронних інформаційних ресурсів, у тому числі глобальної мережі із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, усім категоріям користувачів задля розвитку їхнього духовно-інтелектуального потенціалу.

Актуальні стратегії публічних бібліотек України в умовах соціальних потрясень базуються на принципах клієнтоорієнтованості, людиноцентризму, мультиперспективності, багаторакурсності, універсальності та інфосимбіозу, що результуються у накопиченні репутаційного капіталу, позитивно впливає на імідж українського бібліотечного інституту та його конкурентоздатність серед інформаційних установ. Надійність і ефективність функціонування бібліотечної справи, підвищення її дієвості в умовах воєнного стану в Україні прямо залежить від відкритості накопичених документальних фондів і їх доступності 24/7, незалежно від місцезнаходження користувача, до інформації і знань.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Воскобойнікова-Гузєва, О. В. (2014). *Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація* [Монографія] (Г. І. Ковальчук, ред.). Академперіодика.
- Добровольська, В. В., & Чередник, Л. А. (2023). Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758>
- Кабінет Міністрів України. (2016, 23 березня). *Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»* (Розпорядження № 219-р). Урядовий портал. <https://www.kmu.gov.ua/npras/248924865>
- Клименко, О., & Сокур, О. (2020). Кодифікація вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства в системі наукових комунікацій. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, 60, 49–61. <https://doi.org/10.15407/nr.60.049>
- Клименко, О., & Сокур, О. (2023). Підвищення кваліфікації бібліотекарів як пріоритетний напрям науково-методичної роботи у НБУВ в умовах суспільних викликів. *Вісник Книжкової палати*, 9, 37–42.
- Маранчак, М., & Маранчак, Н. (2023). Використання гейміфікованих механік для стимулювання UGC в інтернет-маркетингу бібліотек. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 11, 21–33. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282652>
- Новальська, Ю. В. (2022, 4–6 жовтня). Публічні бібліотеки України в умовах воєнного стану. В *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* [Матеріали конференції] (с. 77–79). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Побережна, Т. І. (2023, 2 червня). Трансформація системи публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації: теоретико-методологічні засади дослідження. В *Інформація та соціум* [Матеріали конференції] (с. 91–94). Донецький національний університет імені Василя Стуса.
- Поділля. (б.д.). В *Вікіпедія*. Взято 20 серпня 2023 з <https://bit.ly/3T5hk91>
- Прокопенко, Л. (2023). Формування красназавчих електронних ресурсів як пріоритетний напрям діяльності публічних бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 11, 82–95. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282666>
- Сербін, О. (2023). Бібліотеки в умовах реальної безумовності: практичні рефлексії у підсумках тривалості процесу. *Бібліотечна планета*, 2(100), 4–6.
- Сердюк, С., & Герасимов, С. (2022). Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*, 3(29), 9–14.
- Чумак, Є. (2022). Трансформація інформаційних ресурсів публічних бібліотек України в сучасних умовах. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 10, 36–48. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269445>

REFERENCES

- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016, March 23). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku bibliotechnoi spravy na period do 2025 roku "Iakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia stalooho rozvytku Ukrainy"* [On approval of the Library Development Strategy for the period up to 2025 "Qualitative changes in libraries for sustainable development of Ukraine"] (Order No. 219-r). Government portal. <https://www.kmu.gov.ua/npras/248924865> [in Ukrainian].

- Chumak, Ye. (2022). Transformatsiia informatsiinykh resursiv publichnykh bibliotek Ukrainy v suchasnykh umovakh [Informational resources transformation of Ukrainian public libraries current conditions]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 10, 36–48. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269445> [in Ukrainian].
- Dobrovolska, V. V., & Cherednyk, L. A. (2023). Innovatsiina diialnist bibliotek v umovakh tsyfrovoho suspilstva [Innovative activities of libraries in conditions of digital society]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758> [in Ukrainian].
- Klymenko, O., & Sokur, O. (2020). Kodyfikatsiia vyvchennia biblioteky yak obiekta bibliotekoznavstva v systemi naukovykh komunikatsii [Codification of library study as an object of library science]. *Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine*, 60, 49–61. <https://doi.org/10.15407/np.60.049> [in Ukrainian].
- Klymenko, O., & Sokur, O. (2023). Pidvyshchennia kvalifikatsii bibliotekariv yak priorytetnyi napriam nauково-metodychnoi roboty u NBUV v umovakh suspilnykh vyklykiv [Improving the qualifications of librarians as a priority direction of scientific and methodical work in the VNLU in the conditions of social challenges]. *Bulletin of the Book Chamber*, 9, 37–42 [in Ukrainian].
- Maranchak, M., & Maranchak, N. (2023). Vykorystannia heimifikovanykh mekhanik dlia stymuliuвання UGC v internet-marketyngu bibliotek [Gamification mechanics usage for ugc promotion in online library marketing]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 11, 21–33. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282652> [in Ukrainian].
- Novalska, Yu. V. (2022, October 4–6). Publichni biblioteky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Public libraries of Ukraine under the conditions of martial law]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Innovatsiini transformatsii resursiv i posluh* [Library. Science. Communication. Innovative transformations of resources and services] [Conference proceedings] (pp. 77–79). Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Poberezhna, T. I. (2023, June 2). Transformatsiia systemy publichnykh bibliotek Vinnychyny v umovakh detsentralizatsii: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia [Transformation of the system of public libraries of Vinnytsia in conditions of decentralization: theoretical and methodological foundations of the study]. In *Informatsiia ta sotsium* [Information and society] [Conference proceedings] (pp. 91–94). Vasyl Stus Donetsk National University [in Ukrainian].
- Podillia [Podillia]. (n.d.). In *Wikipedia*. Retrieved August 20, 2023, from <https://bit.ly/3T5hk91> [in Ukrainian].
- Prokopenko, L. (2023). Formuvannia kraieznavchykh elektronnykh resursiv yak priorytetnyi napriam diialnosti publichnykh bibliotek Ukrainy [Local knowledge electronic resources development as a priority field of Ukrainian public libraries activity]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 11, 82–95. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282666> [in Ukrainian].
- Serbin, O. (2023). Biblioteky v umovakh realnoi bezumovnosti: praktychni refleksii u pidsumkakh tryvalosti protsesu [Libraries in conditions of real uncertainty: practical reflections in the results of the duration of the process]. *Bibliotechna planeta*, 2(100), 4–6 [in Ukrainian].
- Serdiuk, S., & Herasymov, S. (2022). Biblioteky Ukrainy pid chas viiny: adaptatsiia do novykh realii ta vyznachennia priorytetiv [Libraries of Ukraine during the war: adaptation to new realities and setting priorities]. *Bibliotechnyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 3(29), 9–14 [in Ukrainian].
- Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2014). *Stratehii rozvytku bibliotechno-informatsiinoi sfery Ukrainy: henezys, kontseptsii, modernizatsiia* [Strategies of development of library-informative sphere of Ukraine: genesis, conceptions, modernisation] [Monograph] (H. I. Kovalchuk, Ed.). Akadempriodyka [in Ukrainian].

UDC 027.022(477.43/44):025.5-048.34:004]"364"(477)

Tetiana Poberezhna,
*PhD Student,
National Academy of Managerial Staff
of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: dis5121.tpoberezhna@dakkim.edu.ua
ORCID: 0009-0006-7028-6253*

ACTIVITY STRATEGIES OF PUBLIC LIBRARIES OF PODILLIA IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE: REALITIES AND CHALLENGES OF NOWADAYS

The aim of the article is to study the optimal activity strategies of public libraries of Podillia in conditions of martial law in Ukraine.

In this article, such **research methods** as analysis, synthesis, information method, comparison method, structural-functional method, generalization method are used; innovative, institutional, activity and socio-communication approaches are applied; principles of objectivity and comprehensiveness of the study are embraced.

Scientific novelty. For the first time, the optimal activity strategies for public libraries of Podillia in conditions of martial law in Ukraine are highlighted; this is caused by the change in priorities of the library practice. It is argued that in conditions of the Russian-Ukrainian war, the library sphere of Ukraine continues to function successfully. The library itself, as a unique social institution, has become a center of consolidation of citizens, and an important source of reliable information and knowledge for all categories of users.

Main conclusions. The activity strategy of the public library is an integrated development direction of a library institution, which is aimed to ensure its long-term success, and is focused on the provision of library and information services. It is based on the effective use of its own resources, as well as on the involvement of electronic information resources, including the global network, with applying modern information and communication technologies for all categories of users in order to enrich their spiritual and intellectual potential. In conditions of social upheavals, current strategies of public libraries in Podillia ground on the principles of client orientation, people-centeredness, multiperspectivity, multiaspectness, universality and infosymbiosis. This results in accumulation of the reputational capital, positively affects the image of the Ukrainian library institute and its competitiveness among information establishments. The reliability and efficiency of the library sphere functioning in conditions of martial law in Ukraine directly depend on the openness of the accumulated documentary funds and their availability 24/7, regardless of the location of the user, as well as his knowledge and access to information.

Keywords: library science; library study/sphere; public libraries of Podillia; information and communication technologies; information resource; information space; digitization.

Стаття надійшла до редакції 02.08.2023 р.